

De campagne 400Toits/Daken

Ondanks de beschikbaarheid van verschillende diensten om steun te bieden aan dakloze mensen in Brussel, is het fenomeen van dakloosheid een groeiend probleem in onze stad. In 2014 moesten meer dan 400 mensen op straat slapen, d.i. een vermeerdering met 25 % sinds 2010. De telling van 2016 toonde aan dat de problematiek weer fel is toegenomen, met meer dan 700 mensen die op straat leven. In de stad Brussel van de 21ste eeuw zijn wij ervan overtuigd dat niemand op straat zou mogen slapen en dat het tijd wordt om nieuwe pistes te zoeken voor het verkrijgen van een woning.

Op straat leven is niet alleen schadelijk voor de gezondheid, maar ook gevaarlijk. Dakloze mensen sterven veel te vroeg: de gemiddelde leeftijd waarop dakloze mannen sterven, is 47 jaar; voor vrouwen is dat 45 jaar. Deze mensen zijn overigens meer gevoelig voor problemen van geestelijke gezondheid. Ook treft dakloosheid niet alleen die mensen die op straat slapen: er is immers ook de grote impact ervan op de gemeenschap in haar geheel.

De campagne 400Toits/Daken stelt zich tot doel om 400 woningen te vinden tegen 2020. Ze maakt ook deel uit van de Europese campagne om een eind te maken aan dakloosheid, die gecoördineerd wordt door World Habitat in samenwerking met de FEANTSA (Fédération européenne des associations nationales travaillant avec les sans-abris/Europese federatie van nationale verenigingen die werken met daklozen). De campagne 400Toits/Daken wordt voor het ogenblik gedragen door:

- *Infirmiers de rue/Straatverplegers* - Vereniging die een einde wil maken aan de dakloosheid in Brussel door de meest kwetsbare daklozen in termen van gezondheid te begeleiden naar hun hervestiging in een stabiele en duurzame woning.
- *Habitat & Humanisme* - Vereniging die optreedt met het oog op het vinden van een woning voor personen in nood en hun re-integratie in de maatschappij
- *Le Forum Bruxelles contre les inégalités/Brussel Forum tegen ongelijkheid* - Groepering van verschillende organisaties die werken rond sensibilisering en politiek lobbywerk in de strijd tegen sociale uitsluiting
- **L'Entraide Saint-Gilloise/Wederzijds Hulpbetoon Sint-Gillis - Polyvalente sociale dienstverlening die opvang en begeleiding biedt aan mensen in nood**
- *Archi Human* - Vzw die werkt voor de hervestiging van dakloze mensen in kwaliteitsvolle woningen op het vlak van bouw en omgeving
- *Le Rassemblement Bruxellois pour le Droit à l'Habitat/Brusselse Bond voor het Recht op Wonen* - Groepering van verenigingen die opkomen voor het recht op een woning en werken aan een betere toegang tot een kwaliteitsvolle en betaalbare woonst
- *Rolling Douche* - Mobiele hygiënische dienstverlening bestemd voor dakloze mensen die op straat leven, maar ook voor mensen die slecht behuisd zijn
- *HuNeeds* - Vereniging die oplossingen op maat biedt voor de hervestiging van daklozen door hen een woning te laten betrekken zonder verdere voorwaarden, met een collectieve begeleiding, en dit door de samenwerking tussen verenigingen en burgers.
- *Collectiv-A* - Vereniging die zich tot doel stelt andere organisaties de principes bij te brengen van gedeeld bestuur, samenwerking en collectieve intelligentie
- *Habitat et Participation/Wonen en Participeren* - Vzw die opkomt voor participatieve, interactieve processen bij besluitvorming, meer bepaald op het vlak van wonen.
- *Fondation 4 Wings* - Stichting die sociale ondernemers ondersteunt om mee te zorgen voor de duurzame verbetering van de levensvoorwaarden van de meest kwetsbare individuen en families.

De acties van de campagne 400Toits/Daken

Sinds de lancering van de campagne 400Toits/Daken werden al meerdere activiteiten georganiseerd die zich op de eerste plaats richten op het mobiliseren van de burgers.

Een ontmoeting voor een woning – Editie juni 2017

De eerste actie was die van «*Een ontmoeting voor een woning*» van 26 tot 29 juni 2017. Door deze actie leren we de bereikte dakloze mensen kennen bij naam, stellen we hun noden vast, zowel op sociaal als op medisch vlak, en zoeken we oplossingen op maat voor herhuisvesting. Met andere woorden, het hoofddoel bestaat erin antwoorden te vinden die aangepast zijn aan de specifieke noden van de betreffende dakloze mensen door voorrang te verlenen aan de meest kwetsbare mensen in termen van risico op overlijden. De resultaten van deze eerste “*Ontmoeting voor een woning*” laten een duidelijk licht schijnen over de problemen en risico’s waarmee daklozen elke dag opnieuw worden geconfronteerd en die dringend om een oplossing vragen. Inderdaad, 78 % van de geïnterviewden slaapt gewoonlijk buiten en 65 % van hen al voor langer dan een jaar. 35 % heeft een chronisch gezondheidsprobleem aan een vitaal orgaan. Verder is bijna een derde (31,6 %) in hoge mate kwetsbaar, t.t.z. dat er nood is aan een duurzame woonst onder intensieve begeleiding.

Dergelijke actie biedt de lokale gemeenschap, ook de niet-professionele hulpverleners, tevens de gelegenheid mee te zorgen voor mogelijke perspectieven en oplossingen. De actie bracht in 2017 inderdaad zo’n 300 vrijwilligers op de been.

Challenge citoyen/Burgerchallenge

De tweede actie is de Challenge citoyen/Burgerchallenge. Deze actie had de bedoeling groepen vrijwilligers tot actie aan te zetten en gedurende 4-5 maanden te coachen om zo te komen tot nieuwe ideeën bij het zoeken naar een woning voor dakloze mensen. De eerste editie vormde een pilootproject en liep van januari tot juni 2018.

Deze Challenge werd aangegaan door zes teams van de Ichec Brussels Management School die vernieuwende oplossingen voorlegden rond meerdere belangrijke pistes en luiken bij het realiseren van en/of de zoektocht naar een woonst: fondsenwerving, bijeenbrengen van privé-investeerders, het samenwonen met een privé-persoon, communicatietools, de modulaire woning, de participatieve aankoop van een onroerend goed, enz.

Een ontmoeting voor een woning – Editie september 2018

De resultaten van de eerste editie van “*Een ontmoeting voor een woning*” in juni 2017 waren gebaseerd op 294 interviews. Als men weet dat La Strada (Ondersteuningscentrum bij hulpverlening aan daklozen voor de Brusselse sector) **in 2016 zo’n 707 mensen telde** die op straat sliepen, dan is het zeker nodig en van groot belang om op zoek te gaan naar die mensen die niet werden aangesproken teneinde een zo realistisch mogelijk beeld te krijgen van hoe de groep daklozen in Brussel eruitziet. Het verzamelen van betrouwbare data over dit publiek is een continue opdracht.

Overigens, niet alleen leidde de eerste actie “*Een ontmoeting voor een woning*” ertoe dat er betrouwbare data werden verzameld, maar ook werd het grote publiek gesensibiliseerd voor het fenomeen dakloosheid en konden heel wat vrijwillige medewerkers gevonden worden voor de campagne 400Toits/Daken. Vandaag blijkt het cruciaal te zijn om het engagement van de gemeenschap vast te houden om zo nieuwe oplossingen en perspectieven te kunnen ontwikkelen om een einde te maken aan de dakloosheid.

Om deze twee hoofdredenen organiseert de campagne 400Toits/Daken een tweede editie van de “*Een ontmoeting voor een woning*” van 25 tot 29 september 2018. Deze actie verloopt volgens hetzelfde model als de editie van juni 2017: gedurende drie avonden en één voormiddag zullen vrijwilligers en straatwerkers door de verschillende straten van Brussel trekken op zoek naar mensen die op straat leven.

De modulaire, verplaatsbare woningen

Braakliggende en verlaten terreinen maken deel uit van de voortdurende transformatie van steden en bieden kansen om nieuwe woningen op te trekken. Deze terreinen kunnen verschillende afmetingen aannemen, van oude industrieterreinen tot tuintjes en gaten in de bebouwing die te klein zijn om er een woning op te zetten. Echter, de klassieke tijdspannes die men hanteert in de projectontwikkeling van immobiëlen zijn veel te ruim bemeten voor de hoogdringendheid waarmee erg kwetsbare mensen dienen geholpen te worden.

De campagne 400Toits/Daken besloot daarom een luik «modulaire en verplaatsbare woningen» uit te werken, om zo gebruik te kunnen maken van braakliggende en onbebouwde terreinen in afwachting van hun definitieve ontwikkeling.

De modulaire woningen van 400Toits/Daken zijn een project voor sociale inclusie en stadsvernieuwing. Door dakloze mensen begeleid te hervestigen willen de deelnemende verenigingen bijdragen aan het einde van dakloosheid in Brussel. Tevens maken deze modulaire, verplaatsbare en kwaliteitsvolle woningen het gebruik mogelijk van gronden die anders ongebruikt blijven liggen. Op die manier wordt er ook, in afwachting van de verdere inrichting ervan, nieuw leven gegeven aan zones die misschien niet echt dode ruimtes zijn, maar die toch een bron zijn van onveiligheid en er erg verwaarloosd bijliggen.

Twee verenigingen van 400Toits/Daken in het bijzonder zijn bij deze actie betrokken: Infirmiers de rue/Straatverplegers en Habitat & Humanisme.

Er werden al drie types van modulaire woningen ontwikkeld en die zijn nu leverbaar:

- Een module van het type «Moving Nest» van 26m² aan bewoonbare ruimte, te vervoeren op een camion, met een voorziene bouwtijd van een maand en een kostprijs (bouw) van 20.000€. Habitat & Humanisme draagt dit project.
- Een module van het type «Wald-CubeTM», een individuele, ecologische woning, lokaal gebouwd en economisch gezien toegankelijk: het betreft hier een compacte passiefwoning met houten geraamte, die voldoet aan de minimale woonnormen, met een voorziene bouwtijd van een maand en een kostprijs (bouw) van 42.000€. Straatverplegers vzw draagt dit project.
- Een module van het type «At Home», een klein, samengesteld gebouw met 4 woonsten, op basis van een zeecontainer, weerhouden voor zijn beproefd industrieel procédé (sociale economie) met een oppervlakte van 26m² minimum per logement, met verder een voorziene bouwtijd van drie (3) maand en een kostprijs (bouw) van 206.000€ per gebouw (51.000€ per logement). Straatverplegers vzw draagt dit project.

Een module *Moving Nest* en een module *Wald-CubeTM* werden geïnstalleerd op een braakliggend stuk grond in Schaarbeek, François-Joseph Navezstraat 178. In eerste instantie verschaffen deze modules aan niemand onderdak: het is de bedoeling dat er eerst een terrein wordt gevonden voor langere termijn om zo te vermijden dat de huurder al na 3 maand een «verplaatsing» moet meemaken. In afwachting hiervan moet deze oplossing voor nieuwe woonsten gepromoot worden en wijd en zijd bekend geraken, bijvoorbeeld door deze twee modelmodules te tonen en te laten bezoeken.